

www.adevarul.ro

Titlul: "Eduard Hellvig, directorul SRI: 70% din persoanele interzise în România au legătură cu ISIS (Partea I)"

Semnează: Dan Marinescu

"Directorul SRI, Eduard Hellvig, a vorbit, în exclusivitate pentru 'Adevărul', despre amenințarea teroristă asupra României, despre ascultarea telefoanelor, despre relația cu prim-adjunctul său, Florian Coldea, dar și despre relația cu serviciile de informații din alte țări.

'Adevărul': Domnule Hellvig, au trecut nouă luni de când v-ați început mandatul de director al Serviciului Român de Informații (SRI). Cum vedeți SRI după acest interval de timp?

Eduard Hellvig: Aș prefera să vă împărtășesc o perspectivă mai degrabă personală decât instituțională, pentru a evita unele clișee, care nu sunt de natură să răspundă, cred eu, interesului public pentru o instituție discretă prin definiție. Primul lucru pe care l-am sesizat în această perioadă a fost deschiderea externă remarcabilă: astăzi, Serviciul Român de Informații are peste 87 de relații bilaterale în 62 de țări. E un fapt deosebit de important în actualul context internațional. Astfel încât, de la preluarea mandatului am avut 18 întâlniri bilaterale cu reprezentanți ai serviciilor partener. M-am bucurat să constat că SRI este o instituție respectată la nivel extern și vă rog să aveți în vedere faptul că, în zona de intelligence, statele se respectă nu pentru relațiile din zona diplomatică, ci datorită acțiunilor concrete, de colaborare partenerială. Este un indicator încurajator al capacităților Serviciului de a lucra cu cei mai importanți actori din zona de intelligence. E o primă concluzie, care îmi întărește constatarea că ceea ce s-a întreprins până acum în transformarea instituțională a SRI a fost bine făcut. De aceea, una dintre prioritățile mandatului meu este de a stimula și crea excelență pe toate palierele, prin consolidarea și îmbunătățirea unor parametri esențiali de activitate. De asemenea, mi-am propus de la bun început să păstrez Serviciul în afara oricărei imixțiuni a factorului politic. Soliditatea SRI și transformarea sa internă au venit în special din deconectarea de la influențe politice. Este un obiectiv strategic de a menține SRI în afara oricărui joc politic intern.

'Adevărul': Vorbiți despre o deconectare de la influențe politice. Asta înseamnă că a fost cândva conectat?

Eduard Hellvig: Eu vorbesc la nivel de percepție, nu am date concrete, dar, după părerea mea, la începutul anilor '90, tentația și tendința politicianilor au fost de a avea un control cât mai mare asupra instituțiilor statului. Astăzi, acest lucru nu se întâmplă și obiectivul meu este să nu mai poată fi posibilă influența politică. În acest sens, un rol semnificativ urmează să-l aibă schimbarea de paradigmă a activității Serviciului Român de Informații. În viziunea mea, cetățeanul este esența devizei SRI - 'Patria a priori'. Trăim într-o societate care nu este ocolită de fenomenele globale - terorismul și acțiunile grupărilor de crimă organizată. Preocuparea noastră ca Serviciu trebuie să fie garantarea siguranței cetățeanului român. E o schimbare de paradigmă, pentru că abordăm lucrurile de la cetățean către stat, și nu de la stat către cetățean. E un proces care ține de mentalități și care presupune o regândire a modului în care ne raportăm la societate.

'Adevărul': Ați ocupat, înainte de a fi directorul Serviciului Român de Informații, două funcții importante: una de ministru, pentru puțin timp - 9 luni, la Ministerul Dezvoltării, și alta de europarlamentar. Ați avut, în acest an, o serie intensă de contacte cu omologii dumneavoastră de la conducerea unora din cele mai reductabile servicii de informații din lume. V-ați simțit vreodată inconfortabil în întâlnirile cu omologi din alte state pentru faptul că veniți din România?

Eduard Hellvig: Niciodată nu am avut vreun complex din cauza faptului că sunt român, din contră. Cred că noi, ca și cetățeni europeni, avem toate calitățile și pregătirea să facem față oricărui tip de discuție, de competiție sau de relație. Iar dimensiunea internațională atât de bine consolidată a SRI reflectă faptul că este un serviciu performant, cu oameni extrem de bine pregătiți. Vă spun cu toată deschiderea că, de fiecare dată când am avut întâlniri bilaterale, nu am fost singur, ci am fost însoțit de colegi din Serviciu, profesioniști respectați de partenerii noștri pentru că și-au dovedit competențele și abilitățile de a lucra la un asemenea nivel. Convingerea mea este că noi, românii, suntem o națiune inteligentă, cu mulți specialiști bine pregătiți din punct de vedere profesional și care pot răspunde la orice tip de relaționare externă.

'Adevărul': Domnule director, dacă suntem atât de interconectați cu cele mai importante servicii secrete din lume, cum explicați faptul că în toată Europa se iau măsuri de ridicare a gradului de alertă teroristă, iar România rămâne la nivelul albastru precaut? Suntem noi mai feriți de pericolul atacurilor teroriste?

Eduard Hellvig: Din păcate, nu suntem feriți de potențiale atacuri teroriste. De altfel, ați putut constata că, de la începutul acestui an, la propunerea SRI, nu s-a permis intrarea în țară pentru 246 de persoane despre care noi am obținut date că erau conectate la fenomenul terorist și prezentau riscuri în acest domeniu. Mai mult, au fost declarate indezirabile și expulzate de pe teritoriul național alte 9 persoane, din aceleași considerente. O altă cifră relevantă este cea de 9.000 de persoane, pe care le avem în bazele noastre de date ca fiind persoane care nu pot intra pe teritoriul României. Sunt persoane date în consemn la frontieră, ca să folosesc o expresie uzuală. În ceea ce privește profilul acestor persoane, țin să subliniez faptul că aproximativ 70% din acestea sunt în conexiune sau au derulat activități în sprijinul rețelei teroriste Daesh (n.r. - Statul Islamic, ISIS). Acești indivizi provin în special din Iran, Irak, Siria și Pakistan. Le cunoaștem trecutul și intențiile, iar această cunoaștere se datorează muncii informativ-operative a SRI și parteneriatelor pe care noi le avem, atât cu serviciile românești, cât și cu cele din străinătate. Toate aceste acțiuni ale SRI se încadrează în principala menire a acestei instituții - prevenția. Referitor la Sistemul Național de Alertă Teroristă, acesta a fost menținut la nivelul albastru-precaut tocmai datorită eforturilor conjugate ale tuturor instituțiilor din Sistemul Național pentru Prevenirea și Combaterea Terorismului (SNPCT), de a preveni orice acțiune care ar fi pus în pericol securitatea cetățenilor români. Vă rog să rețineți că, în actualul context european de securitate, Serviciul și-a intensificat eforturile de culegere de informații relevante pentru prevenirea oricăror acțiuni care pot afecta climatul de siguranță a României și a aliaților săi. De asemenea, SRI și-a accelerat schimbul de informații în cadrul cooperării atât cu partenerii naționali din SNPCT, cât și cu serviciile partenere. Colegii noștri de la Antitero lucrează la foc continuu încă de dinainte de atentatele de la Paris. Este un efort imens, la nivel personal și instituțional, care contribuie la acest 'albastru precaut'. În spatele normalității, vă asigur că există multă muncă și, adesea, riscuri asumate atât de ofițerii noștri, cât și de colaboratorii noștri instituționali.

'Adevărul': Auzim tot mai multe voci autorizate care spun că nu mai este o problemă dacă, ci când ar putea avea loc un atentat. Pentru că România nu mai este o țintă generală, ci a devenit o țintă specifică. Am apărut pe harta celor din Daesh (ISIS) cu steagul României și suntem prezenți în toate teatrele de operațiuni ale partenerilor euroatlantici. Cât de mare e riscul să ne confruntăm cu un atac terorist?

Eduard Hellvig: Ceea ce se întâmplă astăzi la nivel global în materie de terorism nu are cum să treacă pe lângă noi. Ca să vorbim strict de problematica terorismului, aceasta a cunoscut în ultima perioadă o dinamică atipică. Astăzi vorbim de un terorism global, extins la un terorism de stradă, dacă vreți. Ne confruntăm cu persoane care aderă la grupări teroriste de la distanță, pe internet, vorbim de radicalizare și autoradicalizare online, de acțiuni teroriste greu predictibile. Tintele teroriștilor nu mai sunt doar statele, ca entități

compacte, ci direct cetățenii, ca entități individuale. Cu toții încercăm să ne adaptăm exigențelor unei lumi în continuă schimbare și tot mai competitive, dar care adesea generează impredictibilitate și insecuritate. Nu de puține ori, riscăm să constatăm unele schimbări structurale abia după ce acestea își produc efectele. Din aceste considerente, nu văd deloc exagerate măsurile de prevenire ale oricăror acțiuni care ar putea pune în pericol securitatea națională. Principalele noastre arme sunt informația și legea. Inșă atunci când viața unui singur cetățean riscă să fie pusă în pericol, acționăm cu duritate. Structura noastră de prevenire și combatere a terorismului este una dintre cele mai bine pregătite din această regiune a lumii, iar acest lucru ni-l confirmă constant partenerii noștri internaționali cu care avem protocoale de lucru și parteneriate. Doar printr-o cooperare strânsă în comunitatea internațională de informații, prin alianțe politice și militare putem face față unui fenomen precum terorismul global. Ceea ce s-a întâmplat recent în Europa ne obligă la analize și măsuri adecvate pentru a preveni situații similare pe viitor.

'Am o colaborare extrem de bună cu domnul Coldea'

'Adevărul': Revenind la tema principală a discuției noastre - primele 9 luni ale mandatului dumneavoastră - în ce relații sunteți cu domnul general-locotenent Florian Coldea? Uneori, în anii de mandat ai fostului președinte, Traian Băsescu, au fost voci care l-au prezentat drept adevăratul conducător al SRI.

Eduard Hellvig: Sigur că în spațiul public lucrăm cu percepții. Percepțiile sunt de foarte multe ori create, nu țin neapărat de realități. Domnul general-locotenent Coldea a avut de două ori onoarea de a fi director interimar al acestei instituții, dar ceea ce e important să se înțeleagă este că Serviciul Român de Informații este o structură militară în care oamenii își fac datoria acolo unde sunt și își fac datoria cu responsabilitate pentru funcția pe care o ocupă. Structura construită pe cei 5 piloni în cadrul Serviciului Român de Informații are un prim-adjunct care conduce zona operativă. Cred că este o decizie înțeleaptă. Din perspectiva mea, atât în ceea ce îl privește pe domnul Coldea, cât și pe ceilalți adjuncți pe care îi am, avem o colaborare extrem de bună. Si e important, cred eu, ca atunci când lucrurile funcționează și au eficiență, aceste lucruri să nu fie stricate. Eu am apreciat întotdeauna și voi rămâne un om care susține lucrurile care s-au făcut bine, indiferent cine le-a făcut. Din fericire, în cazul Serviciului Român de Informații, lucrurile sunt într-o dinamică pozitivă și, ca atare, ceea ce există astăzi la nivelul structurii de comandă strategică funcționează foarte bine. Si, ca să fiu foarte onest cu dumneavoastră, eu nu mă conduc după percepții, ci după realități, iar eu cunosc realitatea din Serviciul Român de Informații. Aici există o echipă solidă și lucrăm cu toții în interesul cetățeanului român și al statului și nu avem nici divergențe, nici diferențe de gândire la nivel strategic.

Cartele PrePay românești, folosite în zone cu activitate teroristă

'Adevărul': Sunt suficiente instrumentele pe care le aveți la dispoziție pentru contracararea terorismului?

Eduard Hellvig: În mod regretabil, nu. Așa cum se știe, nu avem la dispoziție câteva instrumente esențiale din punct de vedere legislative: Nu avem încă o lege a securității cibernetice, nu avem o reglementare cu privire la cartelele PrePay și ne lipsesc alte instrumente legale ce ar permite adaptarea capacității serviciului la evoluțiile tehnologice. Evenimentele recente au reconfirmat faptul că teroriștii utilizează noile tehnologii, ceea ce le permite anonimizarea/criptarea comunicațiilor pentru pregătirea și desfășurarea acțiunilor. Cu alte cuvinte, oricine poate comunica în România anonimizat, ceea ce, în unele situații, implică riscuri pentru securitatea națională. Așadar lipsa unor astfel de instrumente legale reprezintă o vulnerabilitate sistemică.

'Adevărul': Dar nu e dreptul nostru, domnule Hellvig, de a comunica? Altfel spus, nu trebuie să găsim un echilibru între nevoia de securitate și nevoia cetățenilor de a fi liberi și de a avea intimitate?

Eduard Hellvig: Sunt de acord cu perspectiva dumneavoastră, este o dilemă perfect legitimă. Am fost, sunt și voi rămâne un om care susține ferm libertățile civile. Înțeleg bine

ce înseamnă să fii liber și să trăiești într-o societate care și-a câștigat greu libertatea. Întrebarea mea, ca răspuns la întrebarea dumneavoastră, este următoarea: Cum apăr libertatea cetățeanului și, simultan, să garantez ca libertățile civile să existe și pe mai departe? Oamenii care țin la libertățile civile trebuie să știe că un cadru juridic adecvat pe care Serviciul Român de Informații l-ar avea la dispoziție, nu ar fi altceva decât un instrument legal și controlat prin care, de fapt, să putem prezerva aceste libertăți civile ale cetățeanului. Cu alte cuvinte, eu cred că cei care au bune intenții - și slavă Domnului că suntem majoritari ca pondere - până la urmă vor înțelege că o asemenea legislație nu ar face decât să ajute la prezervarea libertăților civile de care se bucură fiecare cetățean. Cei care au intenții de altă natură nu doresc și nu vor face nimic niciodată pentru a apăra drepturile omului.

'Adevărul': Care este viziunea CSAT cu privire la aceste probleme?

Eduard Hellvig: CSAT susține consecvent importanța existenței unui cadru legal adecvat care să ne susțină activitatea. Chiar la începutul acestei luni au fost aprobate atât Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Tării, Planul Național de Priorități Informative, cât și Strategia de Informații 2015-2019, documente programatice care vor permite adaptarea capacităților noastre la noile tipuri de amenințări, cu precădere la cele de tip terorist. În același context, s-a hotărât și etapele de actualizare ale cadrului legal care să ne permită racordarea la reglementările europene și internaționale în domeniu. Vă spun însă foarte direct: convingerea mea e că, dacă nu facem tot ceea ce trebuie, în timp util, pentru a stopa acest val de recrudescență teroristă, care s-ar putea abate și asupra României, ne-am putea confrunta cu situații pe care nu și le-ar dori nimeni în această țară.

'Adevărul': E un avertisment grav. De aceea, insist asupra legăturii dintre legea cartelelor PrePay și respectarea drepturilor cetățenilor. Au existat teroriști care au folosit cartele PrePay din România?

Eduard Hellvig: Ceea ce pot să vă spun cu certitudine este că aceste cartele preplătite românești sunt folosite în diferite zone în care se desfășoară activități de natură teroristă. Și să nu uităm că nu este vorba numai despre terorism aici și că avem de-a face și cu criminalitatea organizată transfrontalieră. Așadar, da, cei care vor să distrugă libertățile civile ale cetățenilor utilizează aceste cartele preplătite pentru a comunica între ei.

'Nu cred că SRI este respectat din cauza fricii'

'Adevărul': Domnule director, ați vorbit de percepții, care sunt determinate de realități aparente. Realitățile aparente sunt cauzate fie de necunoaștere, fie de unele acțiuni. Vorbeați de o mai mare transparență, dar, până la urmă, și percepțiile cetățenilor pe care Serviciul Român de Informații îi servește ar trebui schimbate. Ce face directorul Serviciului Român de Informații ca să modifice percepțiile despre SRI?

Eduard Hellvig: Sunt de acord că percepțiile se construiesc pe baza unor realități de suprafață, a unor reprezentări. Eu am mai spus că, personal, cred că Serviciul trebuie să devină mai transparent. Transparentizarea unui serviciu de informații nu este un lucru deloc ușor, și asta nu pentru că SRI nu și-ar dori, ci pentru că presupune un set de acțiuni și de măsuri care intră oarecum în contradicție cu ideea de serviciu secret. Un serviciu secret, după cum spunea un coleg olandez, nu înseamnă un serviciu secretos. Din această perspectivă, cred că Serviciul Român de Informații trebuie să continue procesul de transparentizare, atât cât îi poate permite tipul de activitate pe care îl are. Transparentizarea este un proces de durată, nu se poate realiza peste noapte. Este vorba de o schimbare de paradigmă, așa cum este și raportarea Serviciului la cetățean: ține de mentalități, de disponibilitate, de înțelegere, de o societate care să aibă încredere că ceea ce face SRI este în interesul cetățeanului. Serviciul Român de Informații se bucură, astăzi, de o încredere foarte mare, dar știm bine că această încredere poate fi pierdută ușor.

'Adevărul': Dar nu credeți că, de fapt, această încredere se traduce prin teamă?

Eduard Hellvig: Nu. Nu cred că Serviciul Român de Informații este respectat din cauza fricii. Eu am fost, până acum 9 luni, om politic, iar respectul meu față de Serviciul Român

de Informații nu venea din teamă, ci din faptul că această instituție a ales să facă lucrurile în așa fel încât să consolideze democrația, statul de drept și să determine instituțiile statului român să funcționeze în interesul cetățeanului. Desigur, este un proces îndelungat și transformarea unei societăți nu se face doar cu o singură instituție. Revenind la transparență, aceasta e necesară tocmai pentru a îndepărta anumite imagini care pot fi construite și care au legătură cu trecutul tenebros al României. Se vorbește, de exemplu, foarte mult de faptul că Serviciul Român de Informații ascultă cetățenii. Serviciul Român de Informații a înregistrat o diminuare semnificativă a ponderii mandatelor de siguranță națională din totalul măsurilor autorizate pentru interceptări. Concret, mandatele de siguranță națională au scăzut, ca pondere, la jumătate, de la aproximativ 10% la 5% din numărul total al actelor de autorizare. Acesta este un lucru important și demonstrează că Serviciul are capacitatea de a-și îndeplini misiunea la fel de bine, utilizând și alte instrumente legale, complementare, mult mai eficiente și mai adecvate pentru a răspunde la realitățile cu care ne confruntăm.

'Adevărul': Si acea creștere despre care se vorbea, că a crescut numărul de mandate de interceptare, la ce se referea?

Eduard Hellvig: Această creștere nu provine din mandate de siguranță națională, ci din actele de autorizare solicitate de organele de aplicare a legii. SRI primește astfel de solicitări de la instituțiile abilitate. Spre exemplu, intensificarea luptei împotriva corupției și a crimei organizate este unul din factorii care au dat naștere la o creștere importantă a numărului autorizațiilor de interceptare în dosarele instrumentate de instituții și autorități precum DNA, DIICOT sau Parchetul General."